

РАДОВАН М. МАРИНКОВИЋ

СТАНОВНИШТВО ГУБЕРЕВАЦА И ЖИВИЦЕ

Етнографски музеј у Београду и Народни музеј у Чачку започели су 1984. године реализацију пројекта „Етнолошка истраживања чачанског краја (општине Чачак, Горњи Милановац и Лучани)“ који финансира Основна заједница науке региона Краљево са седиштем у Чачку. Између ових организација потписан је одговарајући самоуправни споразум о удруживању рада и средстава у току наредних пет година.

Један од најобимнијих послова у овом пројекту свакако је испитивање порекла становништва у ове три општине. Делом, ово је посве нов подухват, пошто раније није испитивано и стручно обрађено порекло становника у селима општине Чачак која су на десној обали Западне Мораве, али и у неким насељима на левој обали ове реке. Порекло становника доњег Драгачева проучавао је Јован Ердељановић,¹ горњег Драгачева Коста Јовановић.² Део љубићких села својевремено је истражио Радомир Илић,³ а у новије доба о становништву таковских села (општина Горњи Милановац) писао је Миленко Филиповић.⁴ Неки старији људи из трнавских села тврде да је Радоје Ускоковић испитивао порекло становништва

њиховог краја, али резултати нису публиковани, нити су познати. У осмој свесци Зборника радова Народног музеја у Чачку публиковани су налази о становништву Горачића (општина Лучани).⁵

Пошто миграције у ова села и из њих непрекидно трају, нови пројекат подразумева комплетну ревизију до сада проученог и комплетирање најновијих сазнања о пореклу становништва овог дела Србије. Посао је тим значајнији ако се зна да су ранија проучавања ове тематике била базирана преваходно на казивањима људи, јер се није располагало са одговарајућом аутентичном историјском грађом.

У овој свесци Зборника радова Народног музеја публикујемо најновија сазнања о пореклу становништва Губереваца и Живице, села у општини Лучани. (У наредним годинама биће објављивани прилози и са другом тематиком из овог пројекта). Ради се, у суштини, о комплетној ревизији сазнања до којих је у својој студији „Горње Драгачево“ почетком XX века дошао Коста Јовановић (за родове који су у то време живели у ова два насеља), али и становништву које је на ове просторе касније стизало.

За овај рад коришћени су подаци из Јовановићеве књиге, али и из матица венчаних, крштених и умрлих Месне канцеларије у Горачићима и Месне канцеларије у Вичи (реч је о црквеним књигама, с тим што су Губеревци, као посебна парохија, припадали цркви у Горачићима, а Живица — углавном парохији цркве у Вичи), затим надгробници и крајпуташа, као и читуље умрлих, уз, наравно, казивање најстаријих памћеника. Очито је, видеће се, да се подаци о пореклу становништва битно разликују за поједине родове од оних које је публиковао Коста Јовановић, што је и разумљиво ако се зна да су Цвијићеви ученици, по правилу, имали мало времена за теренска истраживања и недовољно историјске грађе да бисмо сазнања до којих су они дошли могли да прихватимо као потпуто тачна. Ми смо, поред осталог, користили и документа која Јовановићу вероватно нису била доступна: турске катастарске пописе из XV и XVI века, пописе из XIX века и другу грађу, која се налази у Архиву Србије.

Посао, кога смо се прихватили, захтевао је бројне провере и консултовање расположиве литературе, посебно оних свезака Српског етнографског зборника САНУ — Насеља српских земаља у којима се говори о одсељавању из Херцеговине и Црне Горе, односно Санџака. Истина, жељених података у њима било је релативно мало. Када није било аутентичне историјске грађе, посезали смо за

казивањима најстаријих људи у појединим родовима, свесни, наравно, чињенице да понекад њихове податке ваља прихватити са резервом.

Ево, дакле, најновијих сазнања о пореклу становништва Губереваца и Живице, села у општини Лучани.

ГУБЕРЕВЦИ

Губеревци, једно од већих села у општини Лучани, простиру се на падинама планине Јелице, која је северна граница насеља према Жежевици, Рајцу и Брезовицама. Источно је село Милатовићи, јужно село Вича, а западно села Живица и Горачићи.

Својим северним делом Губеревци дубоко залазе у планину Јелицу, обраслу превасходно листопадном шумом. На југу, према Вичи, поред Губеревачке и Вујиновића реке, земљиште је равније и погодно за обраду.

Нема поузданих историјских података о томе како је село добило име. Мештани порекло овог топонима тумаче легендама. У суштини, ради се о једној легенди са више варијанти. Старија гласи:

„Приповеда се да је Сава, син Немањин, бежећи са очева двора, да би заварао траг потери, ходио планином Јелицом, која бејаше непроходна. Успут га је сустигла очева клетва — да се земља под њим пролама. И заиста, где год би стао на камен, скачући с брда на брдо, ноге су му дубоко потањале. Пас, који је ишао за њим, није могао да га прати, па му се изгубио траг у шуми.

Уморан, сео је да се одмори. Пропланак пред њим, лепо обрађен, просто га је опчинио. Рекао је:

— Ја̄ лепог губера земље!

Кад се одморио, наставио је путовање. Пса више нигде није било.

Ове стопе дуго су се задржале у камену. Народ из назива Савине стопе. Село изнад кога се одмарао прозваше Губеревци, по оном „губеру земље“, а од Савиног пса постадоше вукови“.¹

Друга верзија ове легенде каже да су први досељеници јавили својима у завичај, одакле су стигли, како су за себе пронашли леп „губер земље“, по коме је село добило име.²

Више локалитета у Губеревцима говори о далекој и ближој прошлости села.

Грчко гробље, поред пута Губеревци — Милатовићи, између Ђендића и Ракићевића гробља, народ назива Циновско гробље. Ту, у омањој шумици, велика је група насатка постављених гробних обележја, без знакова и натписа. Камење је аморфно или грубо обрађено. Претпоставља се да је реч о средњовековној некрополи, која није испитивана.³

Старо гробље на имању Бошка Басарића било је некада, све до другог светског рата, са насатке постављеним гробним обележјима, грубо обрађеним, без натписа, али и понеким са грубо угребаним крстом. Налазило се у шибљу, које је власник земљишта искрчио и уклонио гробне налазе — споменике, за које се претпостављало да су врло стари.⁴

Старо гробље на потесу Ђерковина, на имању Драгана Плазичића, с леве стране пута Горичићи — Губереоци, не зна се од када потиче. На њему се и данас налази око 40 надгробника мањих димензија, насатке постављених. Међу њима има и крсташа од белог студеничког мермера, али и гробљаша од пешчара, углавном из прве четири деценије XIX века. На неким каменим плочама старијег порекла уочавају се грубо уклесани крстови. Ни ово старо гробље није проучено.⁵

Црквина је на Ракићевића гробљу. Овде се уочавају темељи мање цркве, која је имала полукружну апсиду на источној страни. У олтарском делу сачуван је камен на коме се налазила часна трпеза. По сведочењу Ђорђа Ракићевића, старог око 80 година, цркву су порушили Татари у време турског надирања у Србију.⁶

Селиште је на имању Милисава и Реље Николића, али и Гвоздена Бешевића. Овај потес мештани називају и Јагњило. Ту су некада живели Ђурђићи, најстарији род у Губеревцима. Пред други светски рат, по сведочењу Ненада Радосављевића — Ђурђића (рођен 1904. године), на Селишту је изорана људска потколеница дуга око 100 сантиметара. Мештани казују да се ту некада налазило „циновско гробље“.⁷

Сви остаци материјалне културе сведоче да су Губеревци веома старо насеље, односно да је у њему живот трајао вековима. Ово потврђују и турски катастарски пописи из 1476. и каснијих година, из којих се види да је овде влашко (сточарско) становништво било доста бројно.⁸

Поједини потеси у селу добили су имена по људима или објектима који су људима припадали: Страњанска коса, Кућиште, Баштине, Самарцин гроб, Савина вода, Костине молитве, Цогољи,

Ђоровача, Матијево брдо, Арбанасова коса. Или по облику земљишта, биљкама и квалитету земље: Ђувик, Велика башча, Дубље, Црна стена, Прљуша, Ридићи, Вис, Ељдовиште, Дебела долина, Глог, Лаз, Чукара. Или по некаквим старим објектима и ономе што се на њима збило: Светиња, Сударник, Паљеж...⁹

Ако се изузму Ђурђићи, становништво Губереваца је досељеничко.

У селу је 1981. године пописано 346 домова са 1.232 житеља. Међутим, подаци до којих смо дошли у току истраживања у 1984. години унеколико се разликују. Тада је, наиме, село имало 308 домаћинстава: са једним чланом — 39, са два — 90, са три до пет житеља — 149 и са више од пет — 30. Међу њима било је и 47 домова у којима је понеко запослен, а живи у селу, па се таква домаћинства сматрају мешовитим. У мешовита домаћинства убрајамо и неколико пензионерских. Ипак, изузев учитељског брачног пара Ристић, практично се сва домаћинства у Губереваца баве земљорадњом као главним занимањем.

Порекло становништва овог села проучавао је Коста Јовановић и своја сазнања публиковао у студији „Горње Драгачево“.¹⁰ Наша проучавања показала су, међутим, да се Јовановићеви подаци морају узимати са резервом. Ево сазнања до којих смо дошли:

ЂУРЂИЋИ — РАДОСАВЉЕВИЋИ И ЛАЗАРЕВИЋИ (славе Ђурђевдан): Досељени су, по истраживањима К. Јовановића, крајем прве половине XVIII века из Бајелог Поља. Они, међутим, тврде да су у Губереваца „од пре Косова“. Чувају предање да је у бој на Косово 1389. године отишло 17 Ђурђића — коњаника са сабљама и да су тамо сви изгинули. Погинулима је, недалеко од њихових кућа, био подигнут споменик, на коме се налазило уклесано проклетство за онога ко би ово обележје уништио. Али, кажу, „урнула“ се земља и у своју утробу, незнано када, одвукла овај споменик.

За Ђурђиће се, такође, тврди да су се 1690. године одселили у Војводину и настанили у више места. Тамо су се, после више година, упознали момак Ђурђе и девојка Ђурђија, па су се венчали. Ђурђе је дознао да је из Драгачева, одакле је одведен као дете, па је одлучио да се, са супругом, врати у завичај. Када су стигли у Губереваца, нашао је родну кућу и препознао је. На то је Ђурђија казала да је ово и њена родна кућа, па су схватили да су брат и сестра, што их је ожалостило. Тражили су, приповеда се, опроштај од цркве, па им је она одобрила да наставе живот у браку.¹²

Радосављевића има четири, а Лазаревића три домаћинства. Презимена су им образована од имена предака — Радосава и Лазара. Радосављевићи и Ђурђићи су се у XIX веку одсељавали према Слатини код Чачка. Од 1965. године и у Чачак, где данас има три домаћинства, док је један он њих на привременом раду у Француској.

ЂЕНДИЋИ (36 кућа, Мратиндан): Досељени су средином XVIII века „из Старе Србије“.¹³ Није јасно порекло овог презимена. Неки Ђендићи су се, пре првог светског рата, одселили у Премећу код Чачка (одакле и у драгачевски Доњи Дубац), а после 1950. године и у Чачак, Београд, Пожегу, Гучу и Атеницу код Чачка.

ПЛАЗИНИЋИ (78 кућа, Никољдан): Дошли су, по К. Јовановићу, „из Старе Србије“ средином XVIII века.¹⁴ Они, пак, тврде да су у Губеревце стигли нешто касније из околине Пећи на Косову. Дошао је, тврде, неки Радула са више синова.¹⁵ Презиме су овде добили — наводно по „оплазани“, на коју су се населили. У чибучком тевтеру из 1822. године помиње се осам кућа Плазина. У разним документима из XIX века међу Плазинама — Плазинићима јављају се и друга презимена, изведена из имена очева или дедова: Пантовићи, Радовићи, Ристовићи, Петронијевићи.¹⁶ Данас, такође, имају и додатна презимена, односно надимке: Пантовићи, Вицљани, Поточари, Ђокићи, Ристовићи, Ђорлаши.

Од почетка XIX века селили су се у трнавска села код Чачка, али и у Београд, Скопље, драгачевске Горачиће и Чачак, а после другог светског рата — у разна места: највише у Чачак и села око овог града, у Краљево, Београд, Сарајево, Лучане, Гучу, Панчево, Титопрад, Раковицу код Београда, Неменикуће у Шумедији, драгачевску Вичу...

ПЛАЗИНИЋИ — ОБРАДОВИЋИ (9 кућа, Трипундан) су из моравичких Кушића. Отуда је у време Карађорђевог устанка доведен Петар Обрадовић, чија се мајка удала за Радула Плазину.¹⁷ На његовом споменику у Плазинића гробљу уклесано је у камен: „1846. Овде почива Петар Обрадовић Плазина поживје 42 г. и умре 13 маја и оваи плац земље свое приложи под гробље за вјечити спомен и првие гроб ови овде. Писа Радосав Чикириз из Ртију“. Под презименом Обрадовић јављали су се Петрови потомци у документима у току читавог XIX века, не само у попису имовине и лица 1863. године. Данашње презиме — Плазинић — примили су од домаћина у чију је кућу доведен Петар Обрадовић. Неки од њих

су после другог светског рата одсељени у Атеницу код Чачка, али и у драгачевска насеља — Каона, Рти, Гуча, Лучани и Живица.

ЦОГОЉЕВИЋИ (13 кућа, Ђурђиц): Досељени су, по К. Јовановићу, „од Сјенице“ после половине XVIII века.¹⁸ Они тврде да су, управо тада, стигли из околине Никшића, где су имали презиме Бојовић. Ново презиме добили су у Губеревцима, али није јасно његово порекло.¹⁹ Одсељавање Цогољевића почело је после првог светског рата, најпре у Чачак. После 1950. године нека домаћинства су отишла у Лозницу (подрињску), Заблаће код Чачка и Кливленд (Сједињене Америчке Државе).

ВУЈИЧИЋИ (18 кућа, Аранђеловдан): Дошли су, по К. Јовановићу, пред Карађорђевог устанак „из Старе Србије“.²⁰ Судаћи по једном споменику на Плазенића гробљу, познато је из кога су места досељени: „Овде почива раб божиј Милован В...ћ житељ губеревачки рођен у селу Лопижама код Сјенице поживи 85 г. умре 18 апр. 1847 год. Овај крс ударише му синови Петар и Симо“. Вујичићи се данас не сахрањују на Плазенића гробљу, али су овде покопавани њихови преци. Ово потврђује и епитаф на малом мермерном крсташу, кога је, 1984. године, пронашао земљорадник Димитрије Плазенић (1904) и на коме пише: „Ивана Вујичића син Миланка 1827“.²¹ Презиме су добили од имена неког претка Вуја, за кога не знају када је живео. Вујичића има одсељених после 1950. године у Чачак, Гучу, Врњачку Бању, Београд, Загреб, Лучане, Котражу (Драгачево), али и у Војводину и Аустралију.

ВУЈИНОВИЋИ (8 кућа, Аранђеловдан) су дошли пред Карађорђевог устанак из Бијелог Поља.²² Од имена претка Вујина изведено им је презиме. После другог светског рата неки су се одселили у Чачак, Шабац, Загреб, Београд, Сплит, Лучане, Мршинце и Атеницу код Чачка.

РАКИЋЕВИЋИ (17 кућа, Никољдан) су, по истраживању К. Јовановића, досељени „из Старе Србије“ пред први српски устанак.²³ Пореклом су Кучи. Род су са Радичевићима у Каони (Драгачево). Презиме су добили од имена претка Раките или Ракете, који се доселио у Губеревце.²⁴ У документима из XIX века помињу се и као Ракетићи. Од овог рода је др Мито Ракићевић, који је постао лекар у Чачку 1858. године. Његов син Милован, такође лекар, после некаквог двобоја у Београду, иселио се у Русију, одакле се више није јављао.²⁵ После 1945. године неки Ракићевићи су одсељени у Београд и Чачак, а има их и на привременом раду у Западној Немачкој.

НИКОЛИЋИ (7 кућа, Никољдан): Досељени су, по К. Јовановићу, из Ерчега у моравичком крају у време првог српског устанка.²⁶ Не случајно имају надимак Ровинци. Јер, на једном споменику у гробљу овакав је епитаф: „Овде почива раб божи Никола Радојичић иначе Ровинац бивши житељ овог села Губереваца поживи 70 л(ета) умре 11 фебруара 1855 л(ета)“. Досељеник Никола био је слуга код неког богатог Бешевића у Губеревцима. Када је, приповеда се, газда пошао у бој са устаничком војском, рекао је супрузи: „Ако погинем, удај се за овог нашег Николу!“ Газда је погинуо, а Никола Радојичић Ровинац се привенчао за газдарицу.²⁷ За њим су дошли у Губеревце и неки други Радојичићи — Ровинци, који се у документима у току XIX века помињу и са презименом Старовла(х).²⁸ Од имена претка Николе формирано је презиме овог рода. Међу споменицима Николићима, на гробљу у овом селу, јављају се покојници и са презименом Крсмановић, али није јасно да ли су то били Бешевићи или Николићи. После првог светског рата неки Николићи су одсељени у Чачак, а после 1950. године — у Чачак, Београд, Краљево, Лучане, Руму, Трnavу и Атеницу код Чачка.

БЕШЕВИЋИ (4 куће, Аранђеловдан): По К. Јовановићу, досељени су из Црњева (моравички крај) после 1820. године. Они, међутим, тврде да су из околине Цетиња стигли, под крај XVIII века, у неко село код Новог Пазара, а одавде у Губеревце. Презиме им је, тврде, родовско. Из Губереваца су неки од њих, почетком XIX века, отишли „под Авалу“ код Београда.²⁹ У новије време, после 1960. године, има их одсељених у Чачак, Београд и Банатски Карловац.

БЕНАДИЋИ (3 куће, Никољдан): Досељени су у време првог српског устанка из Бијелог Поља. Презиме им је изведено од имена претка Ђенадија. После 1950. године неки су се одселили у Чачак и Суботицу.

ВУЛОВИЋИ (6 кућа, Ђурђиц) су дошли 1809. године из околине Сјенице. Презименом чувају успомену на претка Вула. После другог светског рата неколико Вуловића се одселило у Београд, Титово Ужице, Светозарево и Чачак.

ВУКАЈЛОВИЋИ (13 кућа, Ђурђевдан) су такође 1809. године дошли у Губеревце из околине Сјенице. Од имена претка Вукајла образовано је презиме овог рода. Четрдесетих година XIX века један Вукајловић одселио се у Ртаре (Драгачево), где његови потомци носе презиме Бојовић. После 1945. године неки Вукајловићи су одсељени у Чачак и Слатину код Чачка.

КЛИСАРИЋИ (8 кућа, Стевањдан) су досељени 1809. године из околине Сјенице. Изгледа да су тада имали презиме Илић. Садашње су добили по претку који је био клисар у цркви, али не знају његово име. Пре другог светског рата неки су одсељени у Чачак, а после 1950. године у Чачак, Београд, Загреб, Љубљану, Шабац, Смедерево, Гучу и Мршинце код Чачка.

БРАНОВИЋИ (4 куће, Ваведење): Дошли су 1809. године из околине Сјенице, како је забележио Коста Јовановић.³⁰ Презиме су добили од имена претка Брана. Мало су се селили. Пре десет година у Чачак је отишао и тамо живи Велимир Брановић.

ПАЈОВИЋИ (3 куће, Стевањдан) — такође су досељеници „од Сјенице“, одакле су стигли 1809. године. Презиме су образовали од имена претка Паја. Не знају да ли се неко раније од њих негде одселио, а у новије доба — нико.

КОВАЧЕВИЋИ (5 кућа, Никољдан) су стигли из Бијелог Поља после 1815. године. Презиме су добили по мајсторлуку којим су се бавили, пошто су били чувени ковачи и каменоресци. После другог светског рата неки су одсељени у Крагујевац и Војводину.

БАСАРИЋИ (11 кућа, Турђиц): Стигли су после 1820. године из околине Сјенице.³¹ У току XIX века презиме им је, као и код неких других родова, било скраћено — Басаре. Није јасно порекло овог презимена. После 1950. године неки Басарићи су се иселили у Чачак, Краљево, Београд и Мршинце код Чачка, а један је на привременом раду у Француској.

БОГИЋЕВИЋИ (4 куће, Врачеви): По К. Јовановићу, досељени су из Новог Пазара око 1840. године.³² Презиме су добили по претку Богићу. Историјски извори потврђују да су досељени знатно пре. Јер, у чибучком тевтеру за 1822. годину помиње се Обрад Богићевић, а две године касније и Никола Богићевић.³³ Пре петнаестак година један се Богићевић (Обрад) настанио у Голубовцима (Црна Гора).³⁴

ЈЕЧМЕНИЋИ I (12 кућа, Никољдан): По К. Јовановићу, досељени су из Бијелог Поља око 1848. године.³⁵ Међутим, ово је било знатно раније, пошто тевтер чибука за 1822. годину „зна“ за Милосава и Милутина Јечменицу.³⁶ Није јасно порекло овог презимена. (Да ли говори о произвођачима јечма?). После другог светског рата неки Јечменићи су се одселили у Чачак, Београд, Херцеговини, Сремску Митровицу. Две куће чине потомци Рајице Јечменића, који се пре 45 година привенчао за Винку, кћерку Адама и Милунке Милекић. Ови Милекићи, којих више по мушкој линији

нема у Губеревцима, били су пореклом из суседних Милатовића: Адам је дошао на имање Ђурђића — Радосављевића.

ГРУЈИЧИЋИ (1 кућа, Ваведење) су стигли „од Сјенице“ око 1850. године. Пре тога се не јављају у документима са којима смо располагали.³⁷ Презиме им је образовано од имена претка Груја, за кога не знају када је живео.

СТРАЊАНЧЕВИЋИ (8 кућа, Никољдан) су, по К. Јовановићу, дошли из суседне Живице око 1850. година.³⁸ Гвозден Страњачевић (1914), међутим, тврди да су стигли знатно раније из Страњана у Санцаку. Доселио се, каже он, Максим са супругом.³⁹ И заиста, овај се Максим у Губеревцима помиње у тевтеру чибука 1822. године.⁴⁰ По месту из кога су досељени добили су презиме. Још у прошлом веку неки Страњачевићи су се одселили у села код Чачка, а после 1950. године и у Чачак, Краљево и Француску.

Род су са Страњачевићима у Живици, одакле је био и један сиромашак, који је служио код Раковића у Горачићима. На његовом споменику пише: „Томо Страњачевић из Живице рођ. 1887. г. умро 1950. г. Спомен подиже Раде Раковић“. Споменик се налази на Раковића гробљу у Горачићима.⁴¹

ЈЕЧМЕНИЋИ II (8 кућа, Ђурђевдан): По К. Јовановићу, доселио се око 1870. године Марко Ерчега из моравичког краја.⁴² Стари Добросав Јечменић сведочио је, 1983. године: „Моји преци су из Црне Горе, од племена Кнежевићи. У време Карађорђевог устанка неколицина је отишла у Сјеницу и настанила Зечко поље добивши презиме Зекавица. Били су стално на удару Турака, па су бежали. . . Отуда је дошао у Губеревце мој деда Радован. . .“⁴³ Занимљиво је да Добросав Јечменић не помиње Марка Ерчегу, кога „знају“ документа, међу којима и матице умрлих у Горачићима. Иначе, није јасно порекло презимена Јечменић. Ових Јечменића има после 1950. године, одсељених у Гучу и Чачак.

ОСТОЈИЋИ (2 куће, Аранђеловдан) су досељени после 1855. године из околине Сјенице. Пре те године не помињу се у расположивим документима. Надимак им је Ерцови. Презименом чувају успомену на претке Остоју, за кога не знају када је живео.

ЗЕЧЕВИЋИ (1 кућа, Никољдан): Досељени су из суседне Живице око 1890. године. Презиме им је племенског порекла.

РАДОСАВЧЕВИЋИ (1 кућа, Ђурђиц): Око 1890. године се Савко из Горачића (Драгачево) привенчао за Стојку Ђурђић. Презиме је изведено од имена претка Радосава.

ПЕТРОВИЋИ I (3 куће, Никољдан): Досељени су из Гуче (Драгачево) после 1895. године. Презиме им је изведено из имена претка Петра, за кога не знају када је живео.

САТАРИЋИ (2 куће, Јовањдан): По К. Јовановићу, привенчани су из суседних Милатовића после 1895. године.⁴⁴ Међутим, на споменику Василију Сатарићу, на Плазанића гробљу, пише, поред осталог: „Кога узе Сретен Цогољевић малог сиротана место свога сина па трудом и радом поста велики часан и уледан домаћин“. Овај, пак, Василије подигао је споменик на коме пише: „Овај спомен показује нашет ратника Тикомира Клисарића из Губереваца војник 4 чете II батаљон 15 пука 3 позива. Поживи 48 год. а погибе на Смедереву 2 октобра 1915 г. И Бог да му душу прости. Овај спомен подижем ја Василије Сатарић из Губереваца зато што сам од њега купио прво парче земље“. Порекло овог презимена није до краја јасно. Извесно је да га ваља везати за реч „сатара“, што може да упути на вештину предака: ковали су сатаре или се њима служили као ашчије. Један се Сатарић после другог светског рата иселио у Горњи Милановац.

ЗИМОЊИЋИ (1 кућа, Аранђеловдан): Припузи из Горачића у Вујиновиће од почетка XX века. Није јасно порекло овог презимена. Вероватно је изведено из надимка.

ЈОВАНОВИЋИ (2 куће, Ђурђевдан и Врачеви): Прешли су из суседних Милатовића пред први светски рат у Богићевиће. Презиме су добили од имена претка Јована, за кога не знају када је живео.

БОКОВИЋИ (1 кућа, Трипундан): Из Бањице код Чачка се 1915. године привенчао Божидар за Росу, кћерку Милана Плазанића — Обрадовића. Презиме им је изведено из имена претка Ђока.

ТЕРЗИЋИ I (1 кућа, Никољдан): Пре 60 година се Милован Терзић из Горачића (Драгачево) привенчао у Ђоковиће, а одавде Дмитар 1956. године у Плазаниће — Пантовиће. Преци су им били чивчије на имању Турака Терзића, па отуда и ово презиме.

ПОПОВИЋИ (3 куће, Никољдан): Коста се из Горачића (Драгачево) привенчао у Плазаниће. Потом се у овај род привенчао и његов сродник Јеротије — у време првог светског рата. Преци су им били попови, па је тако настало њихово презиме. После другог светског рата неки су се Поповићи одселили у Лазаревац и Београд.

ЂОЛОВИЋИ (3 куће, Никољдан): Из Рогаче (Драгачево) доселио се после првог светског рата Љубомир Ђоловић.

ШИПЕТИЋИ (1 кућа, Никољдан): Раденко се из Граба (Драгачево) око 1920. године призетио у Плазениће. После другог светског рата има их одсељених у Атеницу код Чачка и у Чачак.

ТЕРЗИЋИ II (1 кућа, Никољдан): Љубиша дошао из Властелица (Драгачево) код деде у Ракићевиће 1932. године. Од пре десет година његов син Живан живи у Свилајнцу. Презиме им подсећа на занимање предака.

МИЛОШЕВИЋИ (1 кућа, Аранђеловдан): Михаило се из Рајца код Чачка привенчао 1933. године у кућу Владимира Божићевића. (Овај Милошевић није потомак Милошевића које помињу чибучки тевтери и пописи 1822, 1824. године и даље).

ЂУРЧИЋИ (1 кућа, Митровдан): Прешли су из суседних Милатовића на своје имање 1930. године. Презиме им је изведено из занимања предака.

ВЛАСТЕЛИЦЕ (3 куће, Врачеви): Витомир дошао из Рајца код Чачка пре 60 година. Од пре 10 година Дојчило Властелица налази се на привременом раду у Немачкој. Презиме им говори да су у прошлости били људи „на власти“.

РАДОЈИЧИЋИ (1 кућа, Ђурђиц): Из Рајца код Чачка се Радојица привенчао, пре 50 година, за Лепосаву Басарић. Презименом чувају успомену на претка Радојицу.

ЂИРОВИЋИ (1 кућа, Стевањдан): Из Кушића (моравички крај) се Влаисав, пре 50 година, привенчао у Пајовиће. Презиме им је изведено од имена претка Ђира.

МАЈСТОРОВИЋИ (1 кућа, Никољдан): Драго се из суседних Брезовица привенчао у Плазениће пред други светски рат. Иако припуз, задржао је своју славу. Презиме им сведочи да су се у прошлости бавили мајсторлуком: били су ковачи.

ТАНАСКОВИЋИ (1 кућа, Аранђеловдан): Драган се из суседне Живице привенчао 1942. године у Плазениће — Ђорлаше. Презиме му потиче од имена претка — Танаска.

ГЛАВОЊИЋИ (2 куће, Ђурђиц): Михаила мајка довела 1949. године из Горачића (Драгачево) када се преудала за Нику Николића. Није јасно порекло овог презимена.

ПЕТРОВИЋИ II (1 кућа, Никољдан): Петар из суседних Брезовица дошао на мираз у Јечмениће I пре 30 година. Син му Раде живи у Чачку. Презиме им је образовано од имена претка Петра.

ТОДОРОВИЋИ (1 кућа, Аранђеловдан): Милан се из Рајца код Чачка пре 30 година привенчао у Вујиновиће. Од 1982. године

његов син Милован живи у Чачку. Презиме им је изведено из имена претка Тодора.

МАРИЧИЋИ: Од 1984. године у кући Малине Плазичић живи њен зет Драган, службеник, родом из Ивањице. Ово презиме потиче вероватно од имена неке жене — Марице.

РИСТИЋИ (учитељи Славко и Мира), родом из околине Крагујевца, раде у Губеревцима од 1956. године.⁴⁵ Презиме води порекло од имена некое претка.

Документи из XIX века помињу и неке друге родове у Губеревцима, које нисмо идентификовали (ако су променили презиме), или су нестали (одсељени, умрли).

У тевтеру чибук за 1822. годину помињу се ова презимена: ЗАЈО, КРСМАНОВИЋ, МИЛОШЕВИЋ и ГЛУВАЧЕВИЋ, а 1824. године: ПРИПУЗ, ЂИРИЋ, МОЈСИЛОВИЋ, РАКОЧЕВИЋ (ако нису Ракићевићи), ВУЈАНАЦ, БРАНИСАВЉЕВИЋ и ГЛУВИ.⁴⁶ У тевтеру пореских глава из 1835. године: ПИСКАЛОВ и РАКИЋ,⁴⁷ а 1939. године: ПЕТРОНИЈЕВИЋ, ЧОЛОВИЋ и ТОМОВИЋ.⁴⁸ У попису имовине и лица из 1863. године налазе се и ова презимена: ГЛИГОРИЈЕВИЋ (ако нису Клисарићи), ИЛИЋ (ако нису Клисарићи), ВЕЉОВИЋ, ЛАЗОВИЋ, БРАНИСАВЉЕВИЋ, СТЕФАНОВИЋ, БОГДАНОВИЋ и СТАНОЈЧИЋ.⁴⁹ БОГЕТИЋА је било у Губеревцима све до другог светског рата, а данас их има (једно домаћинство) у Вичи (Драгачево). Старији надгробници помињу, такође, неке губерревачке родове којих више нема у селу. Тако на Страњанском гробљу споменици из треће и четврте деценије XIX века „знају“ за презиме КРСМАНОВИЋ. Ту је сахрањен и Вукадин ПАУНОВИЋ, који је умро 22. јуна 1856. године. Појединачних, сличних примера, углавном за домазете, има и на осталим губерревачким гробљима: Плазичића, Ђендића, Ракићевића и Вујичића гробље.

Произилази да су Губеревци доста старо насеље (под овим именом помиње се још 1476. године; низ локалитета, уз то, упућује на далеку прошлост), али му је, изузев Ђурђића, становништво досељеничко. Највише родова досељено је у XVIII и XIX веку, углавном из правца Санцака и Старот Влаха.

ЖИВИЦА

Живица је једно од мањих сеоских насеља у општини Лучани. Окружују га са истока Губеревци, са југа Вича, са запада Кривача и Велес (село Гуча) и са севера Горачићи.

Село се простире на обронцима планине Јелице према Белици. Богато је шумом, углавном листопадном. Средишним делом насеља протиче Живичка река. Она настаје од Губеревачке и Горачићке реке, које се састају у центру села. У том делу насеља, око Живичке реке, нешто је плоднијег земљишта. Живичка река се испод овог села улива у Белицу.

Нема поузданијих података о томе како је село добило име. Мештани порекло овог топонима тумаче легендама.

По једној, некада давно, веома давно, из села је у некакав рат отишао велики број људи. Пролазиле су године и деценије, а они се нису враћали. О њима није било ни трага, ни гласа. Приповедало се у току зиме, када село затрпају снегови, да се ниједан ратник неће вратити: укрцани су на некакву галију, која се изгубила у мору.

Изненада, једног пролећа, у селу су се појавила два непозната човека, са дугим седим брадама и тојагама у рукама. Око придошлица се брзо народ окупио, па им је, изнемоглим, понудио по зделу млека. Придошлице су халапљиво пиле, а онда се један стропоштао на земљу и на месту остао мртав. Онај други рече како се зове и изусти да се, изузев њих двојице, нико није вратио из великог рата. Питали су га шта је са осталим ратницима, а он је, избезумљен, непрекидно викао:

— Само сам ја жив! Само ја. Ћутите и живите, живите!

Мештани се више нису распитивали за своје. Живели су и радили, а по оном Животију село је добило име Живице.¹

Ова легенда има више варијанти.

Мештани казују и занимљиве податке о потесу Крчевина — раније имање Мијаила Јоровића, а потом Милинка Радовановића: ту је једна увала с леве стране пута, у којој је, кажу, вађена жива у доба римске доминације овим крајем. По тој живи је, кажу, Живица добила име.²

Неколико локалитета сведочи далеку прошлост села.

Живица је као насеље, заједно са Билицом (Белицом, делом до реке Белице) постојала у XV веку. Пописана је 1476. године и у наредним десетлећима у турским царским дефтерима.³

Трајање људског живота на овом простору у прошлости сведочи још понешто — као, примера ради, назив потеса Калдрма, на имању Милинка Радовановића, с десне стране живичког пута. Ту да је, кажу мештани, у далекој прошлости пролазио стари каравански друм, чији се трагови познају.⁴

И два стара гробља сведоче даљу прошлост села.

Маџарско гробље, на имању Драгана Павловића, у непосредној је близини Павловића гробља. Не зна се када је заустело. Ту се сачувало 37 насатке постављених надгробних каменова, крсташа, са рељефним и урезаним разноврсним типовима крста. Споменници су углавном без текста. Они новијег порекла су препознатљивији — као један који је датиран са 1826. годином.⁵

На имању Миломира Николића потес је Маџарско гробље или Гробљиште. Власник је приликом вађења камена наишао на један гроб. Пошто је на том месту каменолом, ту су и раније откривани гробови, а уочава се и неколико насатке постављених мањих необрађених каменова од пешчара, који нису проучени, али сведоче сахрањивање људи у далекој прошлости.⁶

И неки други топоними упућују на људе у прошлости: Матино поље и Бранка. Други, углавном, подсећају на биље и рељефне облике: Ђута крушка, Дријење, Брда...

Живица је 1981. године имала 116 домаћинстава са 437 житеља.⁷ Подаци из 1984. године, када смо проучавали порекло становништва у овом селу, битније се не разликују.

Становништво Живице је стариначко и досељеничко. Старицаоца је мало, а неки су, попут Ђоковића, нестали.

ТАНАСКОВИЋИ (5 кућа, славе Аранђеловдан) су старинци. Старије им је презиме Челиковић, како их и данас понеко назива. Презиме су добили по претку Танаску. Као Танасковићи јављају се у тевтеру чибука 1822. године, али и касније. Има их, после другог светског рата, одсељених у Гучу и Чачак.⁸ Од њих је, од 1942. године, једна кућа у Губеревцима.

ПАВЛОВИЋИ (8 кућа, Никољдан) — такође су старинци. Презиме су добили по претку Павлу, који је у тевтеру чибука 1822. године пописан као Паровић (ако је добро прочитано — прим. РММ). Део овог рода тада се презивао и Симовић. Помиње се неки Милосав Симовић.⁹ После другог светског рата има их одсељених у Чачак и Београд.

МИЛУТИНОВИЋИ (10 кућа, Лазаревдан) су старинци. Има, међутим, мишљења да су давни досељеници из Црне Горе, што је више вероватно. Презиме носе по претку Милутину. У тевтеру чибука за 1822. годину помињу се и као Радосављевићи.¹⁰ После другог светског рата селили су се у Гучу, Чачак и Винковце.

ЈОРОВИЋИ (8 кућа, Томиндан) су досељени после средине XVIII века из Сивчине (моравички крај). У документима пре 1835.

године не помињу се са овим презименом, чије порекло не знају.¹¹ Не знају ни како су се раније презивали. Има их одсељених, после 1960. године, у Београд и Чачак.

У кући Јеленке Јоровић живи њена снаха Здравка СТЕВАНОВИЋ из Горачића (Драгачево). У кући Јуле Јоровић живи њена снаха Десанка ГЛAVOЊИЋ из Виче (Драгачево).

МАТОВИЋИ (6 кућа, Никољдан) и ЈОВИЧИЋИ (3 куће, Никољдан) један су род. Потомци су браће Мата и Јовице, од чијих су им имена изведена презимена. Досељени су из Трудова 1809. године. У тевтеру чибука за 1822. годину помиње се Станко Матов, а тек 1835, у тевтеру пореских глава, Вуксан Николин, предак Јовичића.¹² Један се Матовић после 1950. године одселио у Чачак.

У кући Илије Јовичића живи његова ташта Наталија ПАВЛОВИЋ из Живице.

МИКАНОВИЋИ (10 кућа, Игњатијевдан) и МИШОВИЋИ (5 кућа, Игњатијевдан) један су род. Досељени су пре око 200 година „од реке Пиве“. Дошла су браћа Микан и Мишо, по којима су добили презимена њихови потомци.¹³ Изгледа да су у току XIX века мењали презиме, јер им се ово данашње јавља тек у попису из 1863. године. Како су се раније презивали, ни сами не знају. Има их, после 1950. године, одсељених у Чачак, Крагујевац, Београд и Титову Митровицу. Мишовића од тада има у Београду.

СТРАЊАНЧЕВИЋИ (3 куће, Стевањдан) су досељени 1809. године из Страњана. Тевтер чибука из 1822. године помиње као власника стоке Дмитра Стрену, а тевтер пореских глава из 1835. године Дмитра, Миладина и Миливоја Страњанце. Страњанац је данас скраћено презиме овог рода, названог по месту из кога су досељени његови преци.¹⁴ После 1950. године неки Страњанчевићи су се одселили у Чачак.

ЗЕЧЕВИЋИ (9 кућа, Никољдан) су из Кушића (моравички крај) досељени у Горачиће око 1815. године. Одавде су прешли у Живицу после 1870. Род су са Вукосављевићима у Трнави код Чачка. Презиме им је, кажу, родовског порекла.¹⁵ Има их, после 1950. године, одсељених у Београд и Аустралију.

РАДОВАНОВИЋИ (5 кућа, Никољдан) су дошли у Живицу после 1820. године, али се не зна одакле. Са овим презименом, добијеним од имена претка Радована, први пут се помињу у тевтеру пореских глава из 1835. године: тада су пореске главе били Панто и Милован.¹⁶ Од Радовановића је, после 1965. године, једна породица одсељена у Чачак.

ВАСИЛИЈЕВИЋИ (5 кућа, Савиндан) су око 1865. године прешли из Матиног поља у Горачићима, где су, незнано када, стигли из Мочиоца (моравички крај).¹⁷ Презиме им је изведено од имена претка Василија. После 1960. године неки Василијевићи су одсељени у Жаочане код Чачка, Крагујевац и Банат.

КОСТИЋИ (1 кућа, Никољдан): су прешли пре 50 година из Ртију (Драгачево).¹⁸

ПАЈОВИЋИ (2 куће, Аранђеловдан): Прешли су после 1920. године из Горачића (Драгачево). Презиме су добили по претку Пају, за кога не знају када је живео. После 1950. године има их одсељених у Београд и Француску.¹⁹

СТАНИШИЋИ (1 кућа, Игњатијевдан): Доселио се Срећко из Милатовића (Драгачево) око 1930. године.²⁰

СТЕВАНОВИЋИ (7 кућа, Аранђеловдан): Прилузи из Горачића (Драгачево) у Танасковићима од 1920. године. Ово су Стевановићи — Бурђови из Горачића.²¹ Презиме овог рода образовано је од имена претка Стевана, али се не зна када. У Горачићима, одакле су прешли, тврди се да је право презиме Стевановића — Бурђов. Ових Стевановића, иначе, има, после другог светског рата, одсељених у Вичу (Драгачево) и Београд.²²

САТАРИЋИ (1 кућа, Ђурђевдан): Досељени су између два светска рата из Милатовића (Драгачево).²³ Презиме су добили по томе што су, као ковачи, правили сатаре или су их употребљавали као ашчије.

ЈОЛОВИЋИ (1 кућа, Игњатијевдан): 1921. године усинила је Радоша из Горачића (Драгачево) његова тетка Зорка Мишовић, удата Томић.²⁴ Презиме чува успомену на претка Јола.

НИКОЛИЋИ (1 кућа, Стевањдан): Милош из Пропљенице код Краљева привенчан у Страњачевиће после другог светског рата.²⁵

СЕДЛАРЕВИЋИ (1 кућа, Никољдан): После другог светског рата на дедино имање у Николићима дошао је из Горачића (Драгачево) Сретен Седларевић. Ових Николића, старе живичке фамилије, више нема. Били су потомци Николе ковача, који се помиње у тевтеру чибука 1922. године.²⁶

ПЛАЗИНИЋИ (1 кућа, Трипундан): Дошао Милојко из Губереваца после другог светског рата на имање Живковића, којих више нема у Живици.²⁷ Он је од Плазенића — Обрадовића.

ГУТОВИЋИ (1 кућа, Томиндан) су из Виче (Драгачево) прешли на своје имање у Живици после 1960. године. Није јасно по-

рекло овог презимена. Нешто касније један од Гуговића се настанио у Београду.

Документи из XIX века „знају“ и родове којих више нема у Живици. ЈОВАНОВИЋИ се, тако, помињу у тевтеру чибука за 1822. годину, тевтеру пореских глава из 1835. и попису имовине и лица 1863. ГАРОВИ су обележени као власници стоке у тевтеру чибука 1822. године. КИЋАНОВИЋИ и ВУЧИЋИ (касније МИЛОШЕВИЋИ) — такође. СТАНКОВИЋЕ „знају“ тевтери из 1822. и 1835, а ИЛИЋЕ и ВИШЊИЋЕ из 1835. године.²⁸ Тевтер пореских глава из 1835. године помиње РАДИВОЈЕВИЋЕ и МИЛОЈЕВИЋЕ, али и МИЛОВИЋЕ, који се појављују и у попису 1863. године. Овај попис „зна“ за још неке живичке родове, којих више нема у овом селу: РАДОВИЋИ, ВУКАШИНОВИЋИ, СИМОВИЋИ, КОВАЧЕВИЋИ, ПЕТРОВИЋИ, МАТЕЈИЋИ, КОМАДИНОВИЋИ, ТИОСАВЉЕВИЋИ, ВИДИЋИ, ВУЧИЋЕВИЋИ, МИЈАИЛОВИЋИ, ВУЧЕТИЋИ и СТЕПАНОВИЋИ.²⁹ Ни најстарији житељи овог села не знају податке о овим родовима, чија су презимена, свакако, настала од имена очева или дедова. Када се, иначе, говори о овом проблему, из нама непознатих разлога, у трећој, четвртој, петој и шестој деценији XIX века запажа се да су, више него у другим драгачевским насељима, живички родове мењали презимена.

НАПОМЕНЕ И ОБЈАШЊЕЊА

Увод

1. Јован Ердељановић, Доње Драгачево, Српски етнографски зборник, Насеља српских земаља, СКА, Београд, 1903.
2. Коста Јовановић, Горње Драгачево, Српски етнографски зборник, Насеља српских земаља, СКА, Београд, 1908.
3. Радомир Илић, О љубићким селима, Српски етнографски зборник, Насеља српских земаља, СКА, 1903.
4. Миленко Филиповић, Таково, Српски етнографски зборник, Насеља српских земаља, САНУ, Београд.
5. Радован М. Маринковић, Становништво Горачића, Зборник радова Народног музеја, VIII, Чачак, 1978.

ГУБЕРЕВЦИ

1. Радован М. Маринковић, Јеличке легенде, „Чачански глас“, Чачак, 1977, стр. 21.
2. Коста Јовановић, Горње Драгачево, Српски етнографски зборник, Насеља српских земаља, V, СКА, Београд, 1908, стр. 364—365.
3. Душанка Ранковић — Милена Икодиновић, Извештај систематских истраживања Драгачева, Зборник радова Народног музеја, V, Чачак, 1974, стр. 187. Ови аутори помињу и Збеговиште, на планинском венцу према Рајцу и Брезовицама, где је пронађена једна камена секира — чекић, али и пршљеник од печене земље. Предмети нису сачувани, али могу да упуте на живот људи у далекој прошлости, јер је доказано њихово постојање.
4. Исто, стр. 188.
5. Исто, стр. 188.
6. Исто, стр. 184.
7. Казивање Ненада Радосављевића — Ђурђића (1904), забележио аутор овог рада 31. јула 1983. године.
8. Турски катастарски пописи неких подручја западне Србије, XV и XVI век, I, приредио Ахмед С. Аличић, историјски архив Чачка, Краљева и Титовог Ужица, Чачка, 1984, стр. 146.
9. Казивања Ненада Радосављевића — Ђурђића (1904), Гвоздена Стража-нчевић (1914) и Димитрија Плазанића (1904), забележио аутор овог рада.
10. К. Јовановић, н. д., стр. 365—367.
11. Исто, стр. 365.
12. Казивање Ненада Радосављевића — Ђурђића (1904).
13. К. Јовановић, н. д., стр. 365.
14. Исто, стр. 365.
15. Казивање Димитрија Плазанића (1904) из Губереваца.
16. Тевтери се чувају у Архиву Србије у Београду.
17. Казивања Димитрија Плазанића (1904) из Губереваца.
18. К. Јовановић, н. д., стр. 365.
19. Казивања Милоша Цогољевића, наставника музике из Губереваца, који живи у Лозници (Подриње).
20. К. Јовановић, н. д., стр. 365.
21. Споменик се и даље налази на овом старом гробљу.
22. К. Јовановић, н. д., стр. 365.
23. Исто, стр. 365.
24. Казивања Илије Ракићевића, земљорадника из Губереваца, забележена 1966. године.
25. Исто.
26. К. Јовановић, н. д., стр. 365.
27. Казивања Михаила Бешевића из Чачка.
28. Тевтери се чувају у Архиву Србије.
29. Као под 27.

30. О пореклу Ђенадића, Вуловића, Вукајловића, Клисарића и Брановића — К. Јовановић, н. д, стр. 365—366.
31. Исто.
32. Исто.
33. Као под 28.
34. Казивања Ненада Радосављевића — Ђурђића (1904), земљорадника из Губереваца.
35. К. Јовановић, н. д, стр. 365—366.
36. Тевтер се чува у Архиву Србије.
37. Мислимо, у првом реду, на тевтере у Архиву Србије.
38. К. Јовановић, н. д, стр. 366.
39. Казивања Гвоздена Страњанчевића (1914), земљорадника из Губереваца.
40. Тевтери у Архиву Србије.
41. Раковића гробље је на самој граници према Губеревцима.
42. К. Јовановић, н. д, стр. 366.
43. Казивања Д. Јечменића забележио аутор овог рада.
44. К. Јовановић, н. д, стр. 365—368.
45. За новије досељенике податке смо добили од Љубише Терзића, Михаила Милошевића, Гвоздена Страњанчевића, Радослава Мила Плазинића, Димитрија Плазинића, Бранимира Клисарића, Јована Властелице, Рада Плазинића, Милована Клисарића, Мића Плазинића и Велимира Веља Плазинића (који је шеф Месне кацеларије у Горачићима).
46. Тевтер се чува у Архиву Србије.
47. Архив Србије, Тевтер пореских глава капетаније драгачевске у окружју рудничко-чачанском 1835. године, инв. број 439.
48. Тевтер у Архиву Србије у Београду.
49. Копија у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.

ЖИВИЦА

1. Радован М. Маринковић, Јеличке легенде, рукопис код аутора, и казивања Исајила Василијевића (1915), земљорадника из Живице.
2. Душанка Ранковић — Милена Икодиновић, Извештај систематских истраживања горњег Драгачева, Зборник радова Народног музеја, V, Чачак, 1974.
3. Турски катастарски пописи неких подручја западне Србије, XV и XVI век, I, Чачак, 1984, стр. 107—108.
4. као под 2.
5. Исто.
6. Исто.
7. Подаци добијени у органима управе Скупштине општине у Лучанима.
8. Коста Јовановић, Горње Драгачево, Београд, 1908, стр. 400.
9. Исто, стр. 400; тевтери у Архиву Србије, испис код Драгољуба М. Павловића, адвоката из Чачка.
10. Исто.
11. Исто.
12. Исто.
13. Казивања Исајила Василијевића (1915), земљорадника из Живице. На ово указује и К. Јовановић у свом делу „Горње Драгачево“.
14. Тевтери у Архиву Србије.
15. Казивања Вукосава Вукосављевића из Београда.
16. Тевтери у Архиву Србије. К. Јовановић, доноси посве погрешне податке када пише о овом роду.

СТАНОВНИШТВО ГУБЕРЕВАЦА И ЖИВИЦЕ

17. Реконструкција према надгробним споменицима на гробљу недалеко од цркве у Горачићима и на основу казивања Исајила Василијевића (1915) и Миливоја Василијевића (1927) из Живице. К. Јовановић не помиње овај род у Живици. Када је он проучавао порекло становника, по својој прилици Василијевићи су још били у Матином пољу, па је сматрао да су житељи Горачића.

18. Казивања Исајила Василијевића (1915), земљорадника из Живице.
19. Исто.
20. Исто.
21. Исто.
22. Исто.
23. Исто.
24. Казивање Миломирке Јоловић — Зимоњић, домаћице из Горачића.
25. Као под 18.
26. Исто.
27. Исто.
28. Испис из тевтера уступио нам је Драгољуб М. Павловић, адвокат из Чачка.
29. Исто.

LA POPULATION DE GUBEREVCI ET DE ŽIVICA

Guberevci et Živica sont deux villages de la commune de Lučani, située dans la Serbie Occidentale (région de Dragačevo), au sud de Čačak et de la montagne Jelica.

Ces deux villages sont habités principalement par des immigrants provenant du Monténégro et d'Herzégovine qui arrivèrent dans cette région au cours des XVIIIe et XIXe siècles. Plus tard, c'est grâce au mariage ou par voie d'héritage des biens immobiliers de leurs cousins que de nouveaux immigrants vinrent s'y établir.

Les recherches effectués dans le passé sur l'origine de la population de ces deux villages étaient fondées sur les déclarations des habitants, d'où un très grand nombre d'interprétations arbitraires. Des recherches plus approfondies entreprises par l'auteur de la présente étude ont fourni des informations plus exactes, étant donné que l'auteur a eu recours aux matériaux historiques authentiques, dont surtout les registres d'état civil et les monuments funéraires, mais aussi les recensements de la population, en particulier ceux du XIXe siècle, qui lui ont permis de recueillir de nouvelles données sur l'origine et la structure de la population de ces deux villages de la commune de Lučani.

Les données en question ont été rassemblées dans le cadre de l'accomplissement du projet intitulé «Recherches ethnologiques dans la région de Čačak» (communes de Čačak, de Gornji Milanovac et de Lučani) qui sont effectuées par le Musée ethnologique de Belgrade et le Musée National de Čačak, avec l'aide financière offerte par la Communauté de base de la science pour la région de Kraljevo, dont le siège est à Čačak.